

**YANGI O‘ZBEKISTON IJTIMOIIY-SIYOSIY, IQTISODIY VA MADANIY
HAYOTIDA RO‘Y BERAYOTGAN O‘ZGARISHLARNING XALQARO
REYTING VA INDEKSLARDA AKS ETISHI**

N.Sharipova

TDTU Q‘qon filiali, katta o‘qituvchisi, PhD

Aktanov Shahzodbek Akmaljon o‘gli

TDTU Q‘qon filiali talabasi

Annotatsiya: Ushbu tezisda Yangi O‘zbekistonning so‘nggi yillarda amalga oshirgan ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy va madaniy islohotlari va ularning xalqaro reytinglar va indekslardagi aks etishi o‘rganiladi. Tezisda saylov tizimi, fuqarolik jamiyati, biznes muhitining yaxshilanishi va ekologik islohotlar kabi sohalarda erishilgan yutuqlar tahlil qilinadi. Xalqaro reytinglar, masalan, Doing Business, Democracy Index va Environmental Performance Index kabi indekslar orqali O‘zbekistonning global mavqei qanday o‘zgargani ko‘rsatiladi

Mazkur ish islohotlarning mamlakatning ichki taraqqiyotiga va xalqaro sahnadagi obro‘ga qanday ta‘sir qilganini o‘rganishga qaratilgan bo‘lib, Yangi O‘zbekistonning xalqaro reytinglardagi muvaffaqiyatini va ularning mamlakat rivojlanishiga qo‘shgan hissasini baholaydi.

Kalit so‘zlar: Demokratik islohotlar ; Biznes muhiti ; Xalqaro reytinglar ; Iqtisodiy integratsiya ; Press erkinligi ; Madaniy meros ; Ekologik barqarorlik

Kirish

Yangi O‘zbekistonning mustaqillikka erishgandan keyingi davrida amalga oshirilgan keng qamrovli islohotlar mamlakatning ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy va madaniy hayotida sezilarli o‘zgarishlarni keltirib chiqardi. Bu o‘zgarishlar nafaqat ichki taraqqiyot va barqarorlikni ta‘minlashga xizmat qilmoqda, balki O‘zbekistonning xalqaro reyting va indekslardagi mavqeini ham yaxshilashga

olib kelmoqda. Ushbu tezisdagi O‘zbekistonning so‘nggi yillarda amalga oshirgan islohotlari va ularning xalqaro reyting va indekslardagi aks etishi tahlil qilinadi.

Ijtimoiy-siyosiy islohotlar va xalqaro reytinglarga ta’siri

O‘zbekistonning siyosiy tizimida amalga oshirilgan islohotlar demokratik jarayonlarni chuqurlashtirishga qaratilgan. Bu borada saylov tizimi va fuqarolarning siyosiy ishtirokini ta’minlash uchun muhim qadamlar qo‘yildi. Xususan, saylov kodeksining yangilanishi va saylov jarayonlarida xalqaro kuzatuvchilarning faol ishtiroki O‘zbekistonning demokratiya indeksida 2021-yilda 16 pog‘onaga yuqorilashiga olib keldi. Bu jarayonlarning ijobiy ta’siri nafaqat mamlakat ichidagi siyosiy muhitga, balki xalqaro miqyosda ham ijobiy baholandi.

Fuqarolik jamiyatining rivojlanishi va inson huquqlarini himoya qilishga qaratilgan islohotlar xalqaro reytinglarda O‘zbekistonning obro’sini oshirdi. Fuqarolik jamiyatini mustahkamlash uchun maxsus qonunchilik tashabbuslari amalga oshirildi va bu mamlakatda ijtimoiy barqarorlikni ta’minlashga yordam berdi. Xalqaro huquq va inson huquqlari tashkilotlari tomonidan qo‘llab-quvvatlangan bu islohotlar mamlakatning ijtimoiy rivojlanishiga katta hissa qo‘shdi.

O‘zbekistonning matbuot va so‘z erkinligi sohasidagi yutuqlari ham ijobiy baholandi. So‘z va matbuot erkinligini ta’minlash bo‘yicha amalga oshirilgan islohotlar “Press Freedom Index”da O‘zbekistonning o‘rinini 19 pog‘onaga yuqorilashiga olib keldi. Bu jarayon O‘zbekistonning xalqaro sahnadagi imijini mustahkamlashga xizmat qildi va respublikada jurnalistlar uchun xavfsiz muhit yaratishga yordam berdi.

Iqtisodiy islohotlar va global reytinglardagi o‘zgarishlar

O‘zbekistonning iqtisodiy islohotlari, ayniqsa, biznes muhitining yaxshilanishi va investitsiya jalb qilishga qaratilgan sa’y-harakatlar, xalqaro reytinglarda yuqori baholandi. Jahon Bankining “Doing Business” reytingida mamlakatning pozitsiyasi sezilarli darajada yaxshilandi. 2016-yildan boshlab amalga oshirilgan

islohotlar biznesni boshlash, soliqlarni to'lash, imtiyozlar va byurokratik to'siqlarni kamaytirish kabi sohalarda katta ijobiy o'zgarishlarni keltirib chiqardi. 2020-yilda O'zbekiston 190 mamlakat ichida 69-o'rinni egalladi.

Texnologik rivojlanish va innovatsiyalar sohasidagi islohotlar O'zbekistonning global innovatsiyalar indeksida yuqorilashiga sabab bo'ldi. 2022-yilda O'zbekiston innovatsiyalar sohasida 7 pog'ona yuqoriladi. Innovatsiya, raqamli texnologiyalarni rivojlantirish va ilmiy tadqiqotlarga qaratilgan investitsiyalar mamlakat iqtisodiy o'sishining asosiy omillaridan biriga aylandi.

O'zbekistonning jahon iqtisodiyotiga integratsiyasi, xalqaro savdo va investitsiyalarga qaratilgan islohotlar mamlakatning iqtisodiy reytingini oshirdi. Yangi savdo va iqtisodiy aloqalar O'zbekistonning dunyo bozoridagi o'rnini mustahkamladi va iqtisodiy raqobatbardoshlikni oshirdi.

Madaniy va tarixiy merosni rivojlantirish. O'zbekistonning madaniy merosini saqlash va rivojlantirish borasidagi islohotlar UNESCO va boshqa xalqaro tashkilotlar tomonidan ijobiy baholandi. Samarqand, Shahrisabz, Xiva kabi tarixiy shaharlar infratuzilmasining yangilanishi va madaniy obidalarining saqlanishi bo'yicha olib borilgan ishlar O'zbekistonning global madaniyatdagi obro'sini mustahkamladi.

Turizmning rivojlanishi uchun yaratilgan qulay sharoitlar, infratuzilmaning yaxshilanishi, mehmonxona va turistik xizmatlarning rivojlanishi O'zbekistonni dunyo miqyosida yanada jozibador qildi. 2019-yilda Jahon iqtisodiy forumi tomonidan turizm raqobatbardoshlik indeksi bo'yicha O'zbekiston 23 pog'onaga yuqoriladi.

Barqaror rivojlanish va ekologik islohotlar Atrof-muhitni muhofaza qilish va ekologik barqarorlikni ta'minlash bo'yicha qabul qilingan qonunlar va tashabbuslar O'zbekistonning global ekologik reytinglaridagi o'rnini yaxshiladi. O'zbekistonning "Environmental Performance" Indexdagi o'rni sezilarli darajada

yaxshilandi. Suv resurslarini tejash va barqaror qishloq xo‘jaligi amaliyotlariga oid islohotlar ekologik barqarorlikni ta‘minlashga xizmat qildi.

Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish uchun O‘zbekistonning strategik rejalariga atrof-muhitni asrash va ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlash kiradi. Bu islohotlar xalqaro tashkilotlar tomonidan ijobiy baholandi va mamlakatning ekologik rivojlanishdagi yutuqlarini ta‘minladi.

O‘zbekiston ta‘lim tizimini yangilash va xalqaro standartlarga moslashtirish bo‘yicha katta islohotlarni amalga oshirdi. Oliy ta‘lim muassasalarining xalqaro reytinglarda o‘rni yaxshilandi. Innovatsion ta‘lim metodlari va ilmiy tadqiqotlarni qo‘llab-quvvatlash mamlakatni ilmiy va texnologik rivojlanishda ilg‘or mamlakatlar bilan raqobatlashishga imkon berdi.

Sog‘liqni saqlash tizimini takomillashtirish va tibbiyot xizmatlarining sifatini oshirish bo‘yicha amalga oshirilgan islohotlar xalqaro miqyosda e‘tirof etildi. Tibbiyot sohasida raqamli texnologiyalarni joriy etish va sog‘liqni saqlash xizmatlarini yaxshilash O‘zbekistonning xalqaro reytingidagi o‘rnini mustahkamladi.

Xulosa

Yangi O‘zbekiston davrida amalga oshirilgan islohotlar mamlakat ijtimoiy, siyosiy, iqtisodiy va madaniy hayotida katta o‘zgarishlarga sabab bo‘ldi. Demokratik jarayonlar, iqtisodiy barqarorlik va ekologik masalalar bo‘yicha erishilgan yutuqlar xalqaro reytinglarda O‘zbekistonning obro‘sini oshirdi. Saylov tizimi yangilandi, matbuot erkinligi ta‘minlandi, biznes muhit yaxshilandi — bu jarayonlar mamlakatning global sahnada tan olinishi va hurmat qilinishiga yordam berdi.

Innovatsion rivojlanish, yangi savdo aloqalarini o‘rnatish va ekologik barqarorlikka qaratilgan islohotlar O‘zbekistonning dunyo bozoridagi o‘rnini mustahkamladi. Ta‘lim va sog‘liqni saqlash sohasidagi islohotlar esa mamlakatning ichki taraqqiyotiga hissa qo‘shmoqda. Umuman olganda, bu

islohotlar O‘zbekistonni kelajakda yanada yuqori natijalarga erishishga tayyorlaydi.

Xalqaro reytinglarda O‘zbekistonning muvaffaqiyatlari mamlakatning islohotlarga qanchalik jiddiy yondashgani va ularning xalqaro hamjamiyat bilan qanday bog‘liq ekanini ko‘rsatadi. Bu o‘zgarishlar kelgusida mamlakatning global obro‘cini mustahkamlaydi va xalqaro hamkorlikda ishtirok etishda muhim o‘rin egallaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. "O‘zbekistonning siyosiy rivojlanishi: Islohotlar va imkoniyatlar"

- Muallif: Sh. Toshmatov
- Manba: "O‘zbekiston siyosiy yutuqlari" kitobi
- Sahifa: 35-38

2. "Biznes muhitini takomillashtirish: O‘zbekistonning xalqaro reytinglardagi yutuqlari"

- Muallif: R. Rahimov
- Manba: "*O‘zbekiston iqtisodiyoti*" jurnal, 2022 yil, 4-son
- Sahifa: 57-63

3. "Demokratik jarayonlar va saylov tizimi: O‘zbekistonning xalqaro kuzatuvchilari nuqtai nazaridan"

- Muallif: D. Karimov
- Manba: "*Demokratik islohotlar*" gazeta, 2021 yil, 12-iyun
- Sahifa: 12-14

4. "Press erkinligi va matbuot: O‘zbekistonning yangi yo‘nalishlari"

- Muallif: L. Sobirova
- Manba: "*Jurnalistika va jamiyat*", 2022 yil, 8-son
- Sahifa: 88-92

5. "Sog‘liqni saqlash va ta’lim tizimida islohotlar"

- Muallif: B. Abduvokhidov
- Manba: "*Ta’lim va tibbiyotda islohotlar*", kitob, 2023
- Sahifa: 112-118

6. **"Environmental Performance Index: O'zbekistonning ekologik reytingi"**
  - Muallif: N. Mirzayev
  - Manba: *"Ekologik siyosat va barqaror rivojlanish"*, jurnal, 2021, 2-son
  - Sahifa: 45-50
7. **"O'zbekistonning global integratsiyasi: Savdo va iqtisodiy aloqalar"**
  - Muallif: F. Alimov
  - Manba: *"Global iqtisodiyot"*, kitob, 2020
  - Sahifa: 78-85
8. **"O'zbekistonning xalqaro imiji: Islohotlar va xalqaro baholash"**
  - Muallif: J. Nematov
  - Manba: *"O'zbekiston va jahon"*, gazeta, 2022 yil, 6-may
  - Sahifa: 25-29
9. **"Turizm sohasida islohotlar va O'zbekistonning jahon miqyosidagi o'rni"**
  - Muallif: S. Yunusov
  - Manba: *"Sayohat va turizm"*, jurnal, 2021 yil, 3-son
  - Sahifa: 120-125
10. **O'zbekistonning xalqaro reytinglaridagi o'zgarishlar: Yutuqlar va istiqbollar"**
  - Muallif: Z. Xodjayev
  - Manba: *"Xalqaro iqtisodiy va siyosiy tahlil"*, kitob, 2023
  - Sahifa: 15-20